

Mijn portaal voor mijn verantwoord onderzoek

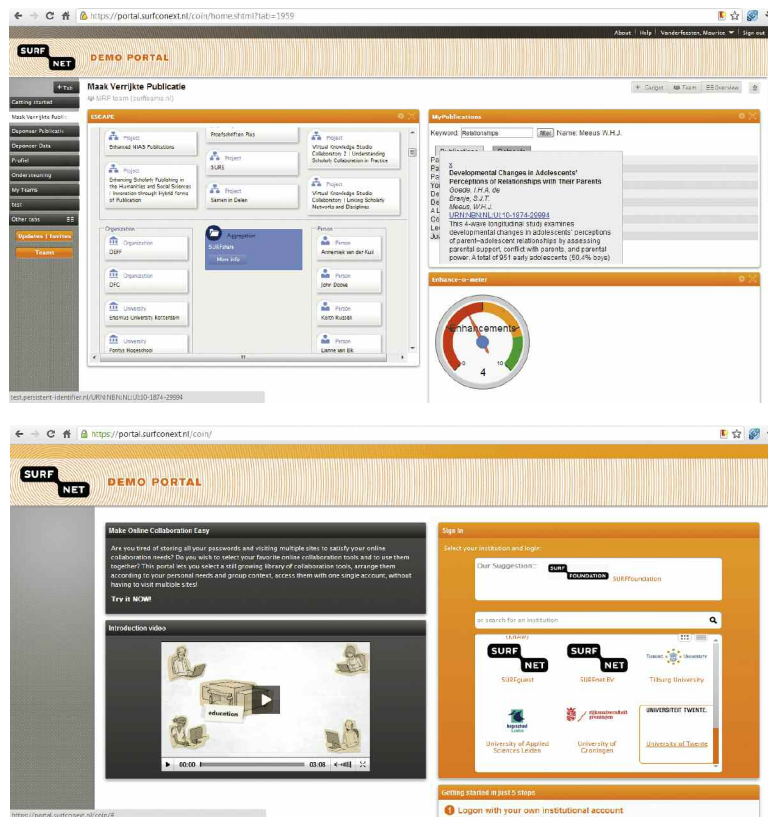
Je kunt er je data delen, je publicaties verrijken en je onderzoeksresultaten doorsluizen naar anderen. Dat alles en nog veel meer kan in My research portal van SURF.

Inge Angevaere

“We willen onderzoekers enthousiast maken om meer te doen met hun publicaties en onderzoeksdata”, zegt Martin Feijen van SURF-foundation over ‘My research portal’, een applicatie die SURF heeft ontwikkeld in het kader van het SURF-share project. My research portal is een modulair product waarin instellingen alerhande hulpprogramma’s voor hun onderzoekers gemakkelijk toegankelijk maken. Zo kunnen wetenschappers hun publicaties en datasets bij elkaar brengen, er zijn tools om verrijkte publicaties te maken, tools om data te archiveren bij DANS of in een andere repository, tools om gegevens over onderzoek door te sluisen naar NARCIS, etcetera. Een deel van die hulpprogramma’s is ontwikkeld binnen SURF-share zelf; in My research portal worden ze handzaam bij elkaar gezet. Maar instellingen kunnen ook hun eigen applicaties toevoegen.

Veel eerder

E-data vroeg de Utrechtse socioloog Richard Zijdeman wat hij van het platform vindt. Zijdeman is één van de twaalf wetenschappers die betrokken is bij het testen van de portal.

Screenshot van ‘My research portal’ bron SURF

“In de eerste plaats is deelname aan dit project een goede gelegenheid om mijn datasets openbaar te maken”, zegt Zijdeman. “Dat had ik natuurlijk al veel eerder moeten doen, maar het komt er vaak niet van. De druk om te publiceren is groot. Goed zorgen voor je datasets en de benodigde metadata bijleveren, schiet er vaak bij in.” Dat het deponeren van datasets belangrijk is, heeft Zijdeman niettemin zelf ondervonden. Hij stuitte op onderzoek van een collega uit de jaren zeventig dat nu prachtig vergelijkingsmateriaal had opgeleverd voor zijn eigen werk. “Maar de datasets waren er niet meer. Dat was erg jammer.”

Zijdeman is enthousiast over de nieuwe mogelijkheden die verrijkte publicaties bieden. “Je kunt nu ook materiaal publiceren dat net niet be-

langrijk genoeg was om het artikel te halen, maar wat voor collega’s wel degelijk interessant is. En je kunt veel links leggen naar andere artikelen, ook in minder bekende tijdschriften.”

Steeds bijgewerkt

Het duurzaam toegankelijk houden van die datasets is nog wel een hele uitdaging, zo bleek recentelijk uit onderzoek dat de Koninklijke Bibliotheek en DANS samen uitvoerden. De verrijkte publicaties uit het SURF-share project bleken nauwelijks bestand tegen de tijd. Het ontbrak vooral aan goede metadata en aan ‘persistent identifiers’ – web-links die steeds worden bijgewerkt als digitale objecten verhuisd worden naar andere weblocaties.

Voor de wetenschapper is het invullen van de metadata-velden en het

zoeken naar persistent identifiers alemaal extra werk waar momenteel weinig tegenover staat. Niettemin zegt Zijdeman: “Als je doel echt is om wetenschap te bedrijven, dan neem je die verantwoordelijkheid.” Om er meteen bij te vertellen dat hij het zelf ook niet altijd doet. “Maar als verrijkte publicaties de norm worden”, voegt Zijdeman eraan toe, “dan worden wetenschappelijke credits ook afhankelijk van goede datasets, en dat zou een enorme stimulans zijn voor onderzoekers om hun data goed toegankelijk te maken voor anderen.” Zijdeman wil de portal ook gebruiken in de cyclus van zijn onderzoek. “Door de link met wetenschapportal NARCIS krijg je overzicht over wat je zelf hebt gedaan, wat anderen aan het doen zijn, en waar de hiaten zitten die nog bestudeerd moeten worden.”

Op dit moment is My research portal nog een demo-versie. SURF zelf zal het product niet gaan onderhouden als dienst, want de opdracht van SURF gaat niet verder dan aanjagen en ontwikkelen. SURF hoopt dat de instellingen het product zullen omarmen en er hun eigen versies van zullen gaan aanbieden. Een landelijke dienst vanuit bijvoorbeeld DANS behoort ook tot de mogelijkheden.

Richard Zijdeman foto Inge Angevaere

GELEZEN

Research Infrastructures in the Digital Humanities. Science policy briefing 42, september 2011

De European Science Foundation (ESF) bracht onlangs een rapport uit over research infrastructures voor de digitale geesteswetenschappen. Het rapport onderzoekt de stand van zaken voor wat betreft digitale infrastructuurele voorzieningen, en kwam tot stand na een uitgebreide consultatieronde onder Europese experts. Een belangrijke vraag die aan de orde komt, is wie verantwoordelijk is voor zulke voorzieningen. Vaak worden ze met behulp van subsidie opgezet door een (groep van) onderzoekers, maar is behoud en beheer na de subsidieperiode niet goed geregeld.

In een reeks van case studies van prominente projecten worden deze en vergelijkbare uitdagingen belicht. Als een belangrijk voordeel van digitale infrastructures ziet het rapport dat ze interdisciplinariteit bevorderen. Een belangrijke uitdaging - en daarin verschilt de infrastructuur voor de geesteswetenschappen van die voor de ‘harde’ wetenschappen - vormen de culturele en taalkundige diversiteit die voor de geesteswetenschappen essentieel zijn. (PB)

COLUMN

Ik zou best iets voor de KB willen doen

Voor mij ligt een boek getiteld *Receptenschat*, onmisbare raadgever voor het huisgezin. In alfabetische volgorde bevat dit naslagwerkje, dat in 1900 is verschenen, honderden adviezen over de gezondheid en over praktische zaken in en om het huis. Hoewel dit ooit een populair naslagwerk was, is het slechts in twee openbare collecties bewaard gebleven: in Amsterdam en Tilburg.

Ik vind dat een boek als dit zeker ook in de collectie van de Koninklijke Bibliotheek (KB) thuishoort en ik zou het zo willen schenken, maar ik wil het zelf ook makkelijk kunnen blijven raadplegen. Is daar een op-

lossing voor? Natuurlijk – een heel voor de hand liggende zelfs. Ik schenk mijn papieren exemplaar aan de KB en in ruil daarvoor krijg ik een nette scan retour. In het vorige nummer van E-data stond een mooi stuk van Peter Boot over de ideale digitale bibliotheek. Boot somt daarin allerlei eisen op waaraan zo’n bibliotheek zou moeten voldoen. De ideale digitale bibliotheek bevat bijvoorbeeld van alles wat in Nederland is gedrukt of in het Nederlands is geschreven een volledige en foutloze tekst, plus een afbeelding

van de oorspronkelijke pagina’s. Ik ben het volledig met Boot eens, maar ik wil er nog iets aan toevoegen: de ideale bibliotheek moet echt interac-

tief zijn. Sommige bibliotheken hebben wel een digitaal loket, maar daar kun je als particulier alleen iets bestellen of afhalen. Scans van een boek of artikel bijvoorbeeld. Dat is fijn, maar het is wel eenrichtingsverkeer. Jaarlijks kom ik tientallen boeken tegen die helemaal niet of nauwelijks bewaard zijn gebleven in openbare collecties. Sommige van die boeken wil ik nog even houden, maar ik ben graag bereid er een (professionele) scan van af te staan. Of ik ruil het boek voor een scan.

Kan dat al ergens? Bij mijn weten niet. Ik heb dit de afgelopen jaren hier en daar wel eens aangekaart en krijg dan te horen dat de infrastructuur ontbreekt om dergelijke digitale schenkingen te verwerken. De KB beschikt wel over een E-Depot,

maar daarin kunnen alleen professionele uitgeverij hun spullen kwijt. Voor scans van bijvoorbeeld duizend streekromans of bijzondere oude kinderboeken is geen plaats. Tweerichtingsverkeer hoeft natuurlijk niet beperkt te blijven tot de uitwisseling van scans. Wie intensief gebruik maakt van digitale bibliografieën als Picarta, komt daarin doorlopend foutjes tegen. Bestaat er een eenvoudige mogelijkheid om zo’n fout te corrigeren? Nee, nog steeds niet. Kun je op websites van bibliotheken makkelijk informatie toevoegen in bijvoorbeeld beschrijvingen van objecten? Hier en daar kan dit, maar een en ander staat nog in de kinderschoenen. Er staan bij Nederlandse instellingen miljoenen pagina’s uit historische kranten, tijdschriften en boeken online. De oude teksten die

gelezen zijn met ocr (optische tekenherkenning) wemelen vaak van de fouten. Bestaan er al mogelijkheden voor het publiek om hier, al dan niet na registratie, verbeteringen in aan te brengen? Niet of nauwelijks.

Ik weet heel goed dat een en ander technisch en redactioneel een uitdaging vormt, maar ik vind het een enorme gemiste kans om geen gebruik te maken van de kennis en tijd van het publiek. Een ideale digitale bibliotheek heeft diverse loketten, waar je niet alleen iets kunt halen, maar ook iets kunt brengen. Bibliotheken die niet echt interactief worden, missen de boot.

Ewoud Sanders

Taalhistoricus en journalist. Sanders is vaste medewerker van onder meer NRC Handelsblad en Onze Taal

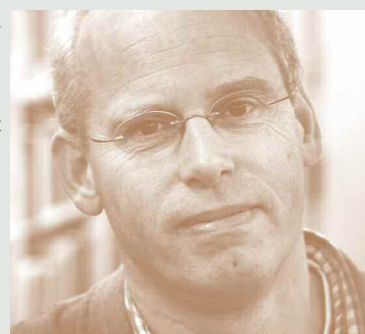

foto Leo van Velzen